

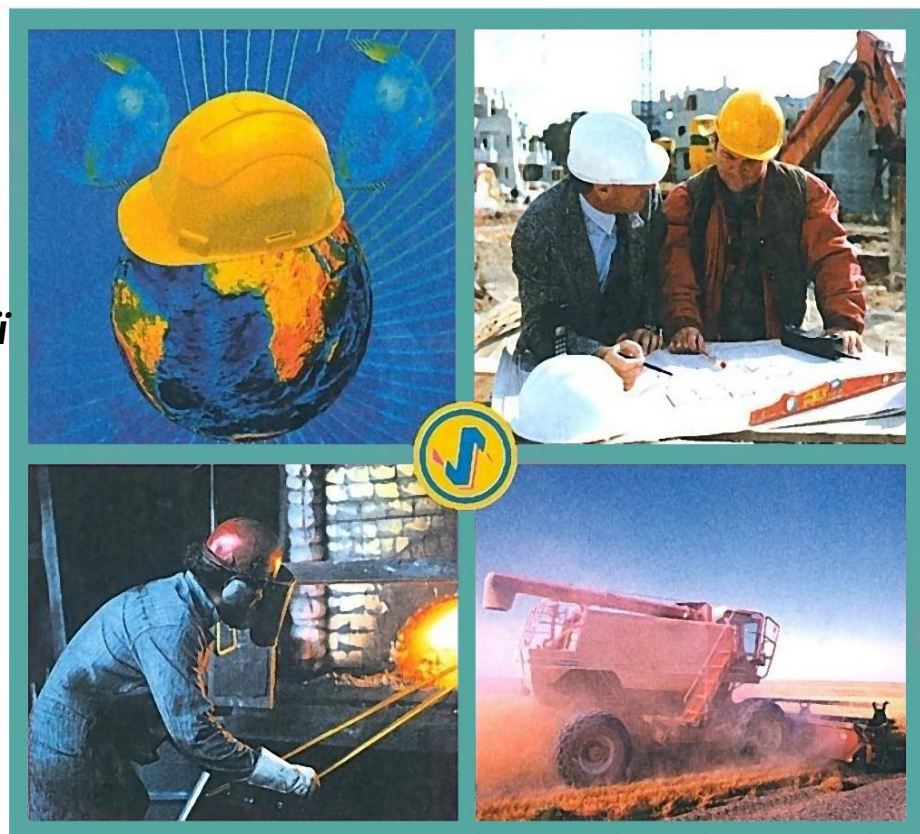
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УПРАВЛІННЯ ІНСПЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ПІВНІЧНО-СХІДНОГО МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ АКАДЕМІЇ НАУК
ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ БЕЗПЕКИ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ХІМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ХОРОЛЬСЬКИЙ АГРОПРОМИСЛОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
БОЯРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАУКОВИЙ ЛІЦЕЙ №3 ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ СИСТЕМ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Матеріали
VIII Всеукраїнської
науково-практичної
Інтернет-конференції
23-24 березня
2023 року

Полтава
2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УПРАВЛІННЯ ІНСПЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ПІВНІЧНО-СХІДНОГО МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
ПОЛТАВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ АКАДЕМІЇ НАУК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
КІБЕРНЕТИКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ БЕЗПЕКИ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ХІМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БОЯРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
НАУКОВИЙ ЛІЦЕЙ №3 ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ СИСТЕМ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ, ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Матеріали
VIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
23-24 березня 2023 року*

**Полтава
2023**

Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (Полтава, 23-24 березня 2023 р.) / ПДАУ: ред. кол., О.М. Костенко, Н.М. Опара, В.В. Дудник, О.У. Дрожчана. Полтава: ПДАУ, 2023. 227 с.

Рекомендовано до друку вченою радою інженерно-технологічного факультету Полтавського державного аграрного університету, протокол № 8 від 24.03.2023 р.

У збірці представлено матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції за результатами досліджень інноваційних аспектів систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності.

Матеріали тез призначені для наукових співробітників, науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти всіх рівнів підготовки, керівників і фахівців підприємств агропромислового комплексу.

Відповідальність за зміст наданих матеріалів, точність наведених даних, а також відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Редакційна колегія: *Костенко О.М.*, доктор технічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ПДАУ; *Опара Н.М.*, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, професор кафедри механічної та електричної інженерії ПДАУ; *Дудник В.В.*, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри механічної та електричної інженерії; *Дрожчана О.У.*, старший викладач кафедри механічної та електричної інженерії ПДАУ.

© Автори тез, включені до збірника, 2023

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «БЕЗПЕКА ЖИТТЯ ТА ПРАЦІ»

<i>Абракітов В. Е., Кияс Ю. Г., Шумакова В. О.</i> КАРТОГРАФУВАННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ РИЗИКІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАСОБАМИ ГІС	10
<i>Білоус А.О., Дрожчана О.У.</i> МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ	13
<i>Близнюк М. М., Терентьєва О. О.,</i> РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ	16
<i>Бурмінова М. В., Дрожчана О. У</i> ХАРЧОВІ ОТРУЄННЯ, ЇХ ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ПРОФІЛАКТИКА	21
<i>Ворожбіян М.І., Іващенко М.Ю.</i> ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ, ПРОБЛЕМИ ТА ЗАВДАННЯ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	24
<i>Гаген О.С., Дрожчана О.У.</i> КУЛЬТУРА БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Дрожчана О.У.</i> ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА З ОХОРОНИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	31
<i>Дрожчана О.У., Жидок В.В.</i> ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА НЕЇ	34
<i>Дударь Н.І.</i> ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ ПРИ ОБРУШЕННІ БУДІВЕЛЬ В НАСЛІДОК ВИБУХІВ ТА ЗЕМЛЕТРУСІВ	37
<i>Закревський А.О., Дрожчана О.У.</i> АДАПТАЦІЯ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ РЕЗЕРВИ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ	39
<i>Заплатинський В.М.</i> ВОЄННІ НЕБЕЗПЕКИ АГРОВИРОБНИЦТВА	42
<i>Іванілов В.В., Дрожчана О.У.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ОСНОВИ БІОБЕЗПЕКИ ПРИ РОБОТІ ЗІ ЗБУДНИКАМИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ У ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ	45

Іванов С.Є., Дрожчана О.У., БЕЗПЕЧНІСТЬ ВИРОБНИЧОГО УСТАТКУВАННЯ ТА ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ	48
Кармазін В.М. ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ НЕБЕЗПЕК, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ВИРОБНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ	51
Кармазін В.М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ОСНОВІ ДЕРЖАВНИХ І МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ТА СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ БЕЗПЕКОЮ	54
Кондель В. М., Ланіна М. Ю. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПРАЦІ ТА ЗДОРОВ'ЯМ НА РОБОТІ	56
Костенко О.М., Опара Н.М. ПРОБЛЕМА ДИТЯЧИХ СУЇЦИДІВ В УКРАЇНІ	61
Кудря О.В., Хоменко Л.Г. СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «БЕЗПЕКОЗНАВСТВО» ДЛЯ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	66
Льорчик І.О., Дрожчана О.У. РОЛЬ МАРКЕТИНГУ В БЕЗПЕЦІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	69
Ляшенко С.В., Ляшенко С.С. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ З МАШИНОЮ ДЛЯ ПОДРІБНЕННЯ ГІЛОК ДЕРЕВ	71
Морозова П. І., Дрожчана О.У. НЕБЕЗПЕКИ В СУЧАСНОМУ УРБАНІЗОВАНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	75
Опара Н.М., Гаркуль В.В. РОСІЙСЬКА ВІЙНА ЗАГОСТРИЛА ЕНЕРГЕТИЧНУ КРИЗУ В КРАЇНІ	77
Опара Н.М., Дударь Н.І. ДОМАШНЄ НАСИЛЛЯ – ОДНА З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СЬОГОДЕННЯ	81
Орловський І. В., Терещенко І.О. НАРКОТИКИ ТА НАРКОМАНІЯ	86
Панченко К. В., Бараболя О.В., ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА БОРОШНОМЕЛЬНОМУ ЗАВОДІ	88

<i>Петраш О.В., Боровик О.Ю., Россулов Б.Д.</i> АНАЛІЗ ШКІДЛИВИХ ВИРОБНИЧИХ ФАКТОРІВ ПРИ РОБОТІ БУРОЗМІШУВАЛЬНОЇ УСТАНОВКИ НА ОБ'ЄКТАХ АПК	90
<i>Пікуль С. В., Дрожчана О. У.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД	93
<i>Поліщук І.А.</i> БЕЗПЕКОВІ ЗАХОДИ ПРИ ОБРОБЦІ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У ШВЕЙНИХ МАЙСТЕРНЯХ	95
<i>Проценко Т.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У НАВЧАЛЬНИХ МАЙСТЕРНЯХ З ОБСЛУГОВУЮЧИХ ВИДІВ ПРАЦІ	97
<i>Семенкова А.О., Дрожчана О.У.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ СТРЕС	100
<i>Семенов А.О., Супрович О.С.</i> НЕБЕЗПЕКА ФОТОБІОЛОГІЧНОЇ ДІЇ УЛЬТРАФІОЛЕТОВОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ НА БІОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ ТА ЖИВІ ОРГАНІЗМИ	104
<i>Сорочинська О.Л.</i> ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕБЕЗПЕК, ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМИ РИЗИКАМИ В ГАЛУЗІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	107
<i>Хоменко Л.Г., Редькович М.</i> БЕЗПЕКА ДІТЕЙ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ	112
<u>СЕКЦІЯ «НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ»</u>	
<i>Благодарь К.С.</i> БЕЗПЕКА ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ХІМІЧНА ТА РАДІАЦІЙНА ЗАГРОЗИ	115
<i>Бондаренко В. П.</i> ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ВИЖИВАННЯ ТА ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	118

<i>Горulyко Л. І., Дрожчана О. У.</i> ВЛИВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛЮДИНИ	122
<i>Ковтун Л.А., Дрожчана О. У.</i> ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, ЗАХОДИ ЩОДО ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ	124
<i>Лимаренко В.В., Дудник В.В.</i> ПРОТИМІННА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ	127
<i>Мартищенко Є.О., Дудник В.В.</i> МІННА БЕЗПЕКА. ЩО ПОВИНЕН ЗНАТИ КОЖЕН	130
<i>М'якота О.Г.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	133
<i>Опара Н.М., Біловод І.В.</i> ПОПЕРЕДЖЕННЯ РИЗИКІВ І ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ВІД ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ	136
<i>Тристан Д. В.</i> МОНІТОРИНГ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОПЕРЕДЖЕННЯ	140
<i>Уряднікова І.В., Хоружий В.П.</i> ВІЙНА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАДІЙНІСТЬ РОБОТИ СИСТЕМ ВОДОПОСТАЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВІ РІШЕННЯ	144
<u>СЕКЦІЯ «ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДОВКІЛЛЯ»</u>	
<i>Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Нечипоренко Н. І., Шерстюк О. Л.</i> КОНТРАФАКТНІ ПЕСТИЦИДИ: ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ТА НАСЛІДКИ ЗАСТОСУВАННЯ	146
<i>Короткова І.В., Чайка Т.О.</i> НАСЛІДКИ БОЙОВИХ ДІЙ ЩОДО СТАНУ ТА ВЛАСТИВОСТЕЙ ГРУНТІВ	148
<i>Ромаш Д.В., Дрожчана О.У.</i> ВІЙНА ЯК ГЛОБАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА	151
<i>Семеніхіна В. В.</i> ОЦІНКА ДОСТАТНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗА СОЦІО-ЕКОЛОГІЧНИМИ СКЛАДОВИМИ	153

СЕКЦІЯ «ОСОБЛИВОСТІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»

Басова Ю.О., Левченко Ю.В.

ОХОРОНОЗДАТНІСТЬ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ І ЇХ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ 158

Басова Ю.О., Губа Л.М.

ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА ЯК ЗАСІБ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТОВАРУ 161

Білявська Л.Г., Білявський Ю.В.

СОРТ ЯК ЗАСІБ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ 163

Іванов О.М.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕФОРМИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ 166

Хрідочкін А.В.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СФЕРІ СЕЛЕКЦІЇ РОСЛИН 168

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕХАНІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ»

Білик Ю.С., Костенко О.М., Дрожжана О.У.

ОБҐРУНТУВАННЯ СХЕМИ ТА РОБОЧИЙ ПРОЦЕС ФРАКЦІЙНОГО ПНЕВМОСЕПАРАТОРА 173

Біляєва В.М., Бараболя О.В.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО БОРОШНОМЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА 176

Васильєв О.С., Криворот А.І., Скорик М.О., Шпилька М.М.

ЗАЛЕЖНІСТЬ ЗМІНИ ДИНАМІЧНОГО ФАКТОРУ АВТОМОБІЛЯ КРАЗ-6322 З РІЗНИМИ ТИПАМИ СИЛОВОГО АГРЕГАТУ 178

Власенко Є.С., Слюсарь І.І.

КЛАСИФІКАЦІЯ ТРАНСПОРТУ ЗА ДОПОМОГОЮ НЕЙРОННОЇ МЕРЕЖІ 181

Глушко О.М., Костенко О.М., Дрожжана О.У.

ВИДИ ТА ФОРМИ РІЗУЧИХ ІНСТРУМЕНТІВ 183

Гулак О.С., Костенко О.М., Дрожжана О.У.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЇ ВІДЖИМУ ОЛІЇ 185

Обов'язкова реєстрація стосується лише однієї сфери – виробництва алкоголю. Без реєстрації торговельної марки неможливо отримати ліцензію на виробництво алкогольної продукції. Решта підприємців вільні вирішувати самі питання про оформлення знака.

Таким чином, в роботі показано, що торговельна марка є важливим засобом ідентифікації товару. Торговельну марку вигідно реєструвати, якщо бізнес планує працювати тривалий час, бо всі витрати з часом окупляться і гарантованими будуть довіра постійних споживачів та відповідно збільшення прибутку.

Список використаних джерел

1. Впізнаваність бренду: як вирізнитися серед конкурентів? URL: <https://youscan.io/ua/blog/what-is-brand-recognition>.

2. Шишка Р.Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. Харків: Вид. національного університету внутрішніх справ, 2002. 409 с.

3. Навіщо потрібна реєстрація торгової марки? // Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (УІІВ) Управління патентно-інформаційних послуг. URL: <http://iii.ua/uk/news/navishcho-potribna-reiestraciya-torgovoyi-marki>.

4. Белименко Олександра IP та Trade mark в IT, Торгова марка в IT Реєстрація торгової марки. Поширені запитання. Що? Навіщо? Як? URL: <https://legalitgroup.com/reestraciya-torgovoi-marki>.

5. Іларіон Томаров. Функції торговельної марки: огляд судової практики URL: <http://www.legalshift.com.ua/?p=1559>.

6. Басова Ю. О., Кожушко Г. М., Шурдук І. В. Патентознавство та ліцензування: навч. посіб. Полтава: ПУЕТ, 2019. 165 с.

7. Що дає реєстрація торговельної марки. URL: <https://patent.grades.ua/shho-daye-reyestraciya-torgovoi-marki>.

СОРТ ЯК ЗАСІБ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Білявська Л. Г., доктор сільськогосподарських наук, професор,
професор кафедри селекції, насінництва і генетики*

*Білявський Ю. В., кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава*

Особливість сорту, як засобу сільськогосподарського виробництва в тому, що він є біологічним об'єктом, сукупністю живих організмів, здатний певний час зберігати свої властивості і передавати їх з покоління в покоління. Сорт рослин не може бути замінений ніяким іншим засобом виробництва. Важливою особливістю сорту є здатність акумулювати всю інформацію про поліпшення біологічних та господарських якостей сільськогосподарської рослини в

результаті цілеспрямованої діяльності людини. Таким чином, існує можливість постійно поліпшувати посівний матеріал і застосовувати його як засіб інтенсифікації землеробства. Сорт – головний засіб інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Значення сортів, створених сучасною селекцією оцінено в численних наукових працях. Вчені всього світу висловлюють одностайну думку про те, що сорт відіграє велику позитивну роль у підвищенні урожайності сільськогосподарських культур.

Послідовне зростання урожайності передбачає постійне поліпшення біологічних і господарських властивостей сортів, які виступають у ролі засобів виробництва для перетворення потенційної родючості в абсолютну, тобто в урожай. Саме завдяки створенню сортів, здатних дедалі більше асимілювати хіміко-фізичні фактори зовнішнього середовища, додаткові витрати в землеробстві окупуються. Сорт є фактором інтенсифікації землеробства, оскільки створення нового продуктивнішого сорту пов'язане з додатковими витратами на поліпшення умов вирощування [1].

Серед об'єктів інтелектуальної власності сорти рослин відносяться до особливої форми інтелектуальної власності. Особливість полягає в тому, що на відміну від інших об'єктів інтелектуальної власності, які після їх розробки мають закінчену форму і в процесі використання не змінюються, сорт є змінним, його використання потребує багаторазового відтворення. У випадку правової охорони сортів рослин сам об'єкт правової охорони відокремлений від свого матеріального носія (насіння) обіг якого потребує також спеціальних законодавчих актів. З іншого боку, чим більше ареал поширення сорту, тим складніше підтвердити дійсність його правової охорони, з урахуванням фенотипової мінливості сукупності тих ознак, у межах якої йому надана охорона [2].

До етапів розвитку права інтелектуальної власності відносять:

1. *Теорія права власності.* Науково-технічний прогрес, бурхливий розвиток ринкових відносин та необхідність залучення результатів інтелектуальної діяльності до господарського обігу сприяли утвердженню у XVIII-XIX ст. права власності як ефективного інституту, здатного забезпечити особливість результатів інтелектуальної праці. У юридичній літературі утвердився підхід до права на творчі результати як права власності. Ця концепція отримала назву *пропрієтарної концепції* - права автора будь-якого творчого результату (винаходу, літературного, художнього твору) виводяться із самої інтелектуальної діяльності і визнаються його невід'ємними природними правами, незалежно від їх узаконення державною владою.

2. *Теорія особистих прав.* Еволюція та ускладнення відносин інтелектуальної власності, розвиток інституту авторського права сприяли виникненню теорії, прихильники якої доводили, що право власності не тотожне правам на результати інтелектуальної діяльності. Так, авторське право трактувалось як особисте. Яке є продовженням та відображенням індивідуальності та неповторності самого творця. У подальшому цей підхід знайшов практичне втілення в романо-германській правовій системі шляхом виокремлення та закріплення групи особистих немайнових прав.

3. *Теорія інтелектуальних прав.* Права інтелектуальної власності є правами особливого роду, які не вписуються в традиційну структуру речових, особистих та зобов'язальних прав. Відтак термін «інтелектуальна власність» замінено на «інтелектуальні права», що є більш адекватним змісту відносин у сфері інтелектуальної діяльності.

Що містить право інтелектуальної власності. Це наступні положення:

- *Право володіння*- юридично забезпечена можливість суб'єкта на фактичне панування щодо результату своєї творчої інтелектуальної діяльності (наявність авторських прав на об'єкт інтелектуальної діяльності).

Право користування- юридично забезпечена можливість суб'єкта вилучати зі свого результату інтелектуальної діяльності корисні властивості з метою задоволення своїх особистих та майнових потреб.

Право розпорядження - юридично забезпечена можливість визначати долю свого результату творчої інтелектуальної діяльності (передання майнових прав).

Права інтелектуальної власності це виключне право, з яким пов'язуються питання комерційного використання результатів інтелектуальної діяльності. Головне – це *право автора*.

До об'єктів інтелектуальної власності відносять [3-5]:

Об'єкти промислової власності: Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, фірмові найменування, *Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності* : сорти рослин, породи тварин, топографії інтегральних мікросхем, комерційна таємниця, наукові відкриття налізаторські пропозиції.

Об'єкти авторського права і суміжних прав [3-5]: Літературні твори, Художні твори, Комп'ютерні програми і бази даних, Виконання творів, Фонограми та відеограми, Передачі організацій мовлення.

Проголошений Україною курс на інтеграцію в ЄС, а також членство в СОТ передбачають захист прав на об'єкти промислової власності, зокрема сорти рослин. На жаль у нашій країні споживачі нерідко продають і використовують для сівби насіння без дозволу власника сорту. Трапляється, що через поганий контроль з боку митниці матеріальний носій сорту вивозять за межі України без погодження з власником. Але неправомірне використання сорту не лише порушує права конкретного правовласника, а й ускладнює цивілізовану співпрацю нашої держави з іншими країнами в науковій царині. Адже збитки власників сортів від неправомірного їх використання у світі становлять близько 3-5%, тоді як в Україні- до 30% і більше [6].

Враховуючи важливість вищезгаданих положень у Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології ПДАУ для підготовки магістрів за ОПІ «Насінництво і насіннезнавство» введено вибіркочу дисципліну «Ідентифікація сортів в сортовій сертифікації та інтелектуальна власність».

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо інтелектуальної власності, правових основ обігу сортів і практичних аспектів ідентифікації сортів в процесі сортової сертифікації.

Програма навчальної дисципліни містить такі теми: «Поняття інтелектуальної власності»; «Сорт рослин як засіб сільськогосподарського виробництва та об'єкт інтелектуальної власності»; «Законодавча база сучасного насінництва в Україні»; «Адаптація національного насінництва до міжнародних схем сортової сертифікації»; «Значення сортової ідентифікації в насінництві польових культур»; «Методи державного сортового контролю»; «Морфологічні ознаки сортів та їх використання в сортовій сертифікації»; «Види платежів за використання сорту».

Основне завдання навчальної дисципліни «Ідентифікація сортів в сортовій сертифікації та інтелектуальна власність» – ознайомлення з процедурою набуття прав на сорти рослин, вивчення методів сортового контролю в насінництві сільськогосподарських культур та методик сортової сертифікації, а також правовідносин між власником і користувачем сорту в процесі виробництва насіння і поширення сортів.

Освоєння дисципліни дає здобувачам вищої освіти можливість отримати знання і вміння сучасних методик ідентифікації сортів у сортовій сертифікації, а також розуміння того, що у всьому цивілізованому світі захист прав інтелектуальної власності є основою, на якій будуються відносини між власником об'єкта інтелектуальної власності та його користувачем.

Список використаних джерел

1. Економіка насінництва: монографія / Захарчук О.В. Київ: ННЦ ІАЕ, 2015. 272 с.
2. Пічкур О.В. Правова охорона селекційних досягнень у рослинництві: монографія. Київ: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2006. 697 с.
3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі Закон України від 15.12.1993 р. N 3687. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/3687-12>
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.1991 р. № 1977. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7. Ст.36.
6. Матвієць В.Г., Абрамик Л.М., Сонець Т.Д. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. 2015. Вип. 58 (1). С. 184-191.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕФОРМИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

*Іванов О.М., кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри будівництва та професійної освіти
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава*

Задача реформи системи охорони інтелектуальної власності в Україні полягає у зміцненні правової бази та підвищенні ефективності механізмів її захисту [1].

Реформа системи охорони інтелектуальної власності є важливим кроком для підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку та